

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

17.08.2020

м. Дніпро

№ 54/32-р/к

Справа № 54/22-18

Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу

Відповідно до підпункту 7.5. пункту 7 Розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами), Дніпропетровське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України змінено найменування на Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України 15.06.2020.

Зміна найменування відбулася у зв'язку із початком виконання функцій, покладених Положенням про територіальне відділення, що були віднесені до компетенції Запорізького та Кіровоградського обласних територіальних відділень Антимонопольного комітету України.

Дніпропетровським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (після зміни найменування - Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України) (далі – територіальне відділення), за результатом розгляду заяв фізичної особи-підприємця [інформація з обмеженим доступом] та фізичної особи-підприємця [інформація з обмеженим доступом] про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях **комунального підприємства «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради** (далі – КП «Дніпроводоканал») стосовно вимог надання Паспорту водокористувача при переукладанні договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення розпочато розгляд справи № 54/22-18 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Дніпроводоканал».

За результатами розгляду справи № 54/22-18 такі дії КП «Дніпроводоканал» кваліфіковано як порушення, *передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначене пунктом 3 частини другої статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, шляхом обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.*

На порушника накладено штраф у розмірі 68000 грн.

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – адміністративна колегія) розглянувши подання від 06.07.2020 № 54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18 Першого відділу досліджень і розслідувань Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України та матеріали справи №54/22-18, розпочатої

розпорядженням адміністративної колегії Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 29.11.2018 № 54/24-рп/к, за ознаками порушення **комунальним підприємством «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради** законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого *пунктом 2 статті 50 та пунктом 3 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, шляхом обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору,*

ВСТАНОВЛЕНО

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(1) Здійснено розгляд заяви фізичної особи-підприємця [інформація з обмеженим доступом] (далі – [інформація з обмеженим доступом], Заявник – 1) від 07.03.2018 (вхід. територіального відділення від 14.03.2018 № 773/29/04-18) щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції комунальним підприємством «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (далі – КП «Дніпроводоканал», Підприємство, Відповідач) у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку в діях стосовно вимог надання Паспорту водокористувача при переукладанні договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення.

(2) Здійснено розгляд заяви фізичної особи-підприємця [інформація з обмеженим доступом] (далі – [інформація з обмеженим доступом], Заявник – 2) від 20.08.2018 (вхід. територіального відділення від 21.08.2018 № 54-01/897) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції КП «Дніпроводоканал» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку в діях стосовно вимог надання Паспорту водокористувача при переукладанні договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення.

(3) Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 29.11.2018 № 54/24-рп/к розпочато розгляд справи № 54/22-18 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

(4) Направлено копію розпорядження адміністративної колегії територіального відділення від 29.11.2018 № 54/24-рп/к з листом територіального відділення від 30.11.2018 №54-02/1817 на адресу КП «Дніпроводоканал».

(5) Листом територіального відділення від 30.11.2018 № 54-02/1819 повідомлено Заявника-1 про початок розгляду справи.

(6) Листом територіального відділення від 30.11.2018 № 54-02/1820 повідомлено Заявника-2 про початок розгляду справи.

(7) Здійснило розгляд заяви фізичної особи - [інформація з обмеженим доступом] (далі – Фізична особа, Заявник-3) від 20.02.2019 (вхід. територіального відділення від 20.02.2018 № 54-14/12-Г) щодо ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Дніпроводоканал» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку стосовно обумовлення укладання договору про надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення у приміщенні, яке вже приєднане до систем централізованого водопостачання та водовідведення, оформленням Паспорту водокористувача та надання акту на реконструкцію приміщення, позбавляючи права оформити особистий рахунок та укласти договір про надання послуг.

(8) Відповідно до абзацу другого пункту 19 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 року № 169-р) (із змінами), оскільки щодо Відповідача, зазначеного у заяві Фізичної особи, вже порушено справу за наведеними у заяві ознаками порушення, заяву приєднано до цієї справи.

- (9) Листом від 05.04.2019 № 54-02/732 повідомлено Заявника-3 про приєднання заяви до цієї справи.
- (10) Листом від 13.07.2020 № 54-02/2063 на адресу Підприємства направлено копію подання від 06.07.2020 №54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18.
- (11) Листом від 13.07.2020 № 54-02/2099 на адресу Заявника-1 направлено копію витягу з подання від 06.07.2020 №54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18.
- (12) Листом від 13.07.2020 № 54-02/2098 на адресу Заявника-2 направлено копію витягу з подання від 06.07.2020 №54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18.
- (13) Листом від 13.07.2020 № 54-02/2097 на адресу Заявника-3 направлено копію витягу з подання від 06.07.2020 №54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18.
- (14) Листом від 04.08.2020 № 54-02/2290 Підприємство поінформовано про дату, час та місце розгляду справи №54/22-18.
- (15) Листом від 04.08.2020 № 54-02/2289 Заявника-1 поінформовано про дату, час та місце розгляду справи №54/22-18.
- (16) Листом від 04.08.2020 № 54-02/2292 Заявника-2 поінформовано про дату, час та місце розгляду справи №54/22-18
- (17) Листом від 04.08.2020 № 54-02/221 Заявника-3 поінформовано про дату, час та місце розгляду справи №54/22-18.
- (18) Листом від 03.08.2020 № 4848/1114 Підприємством надано заперечення (пояснення) на подання про попередні висновки у справі №54/22-18.

2. СТОРОНИ

2.1. Заявники

- (19) Фізична особа-підприємець [інформація з обмеженим доступом].
- (20) Фізична особа-підприємець [інформація з обмеженим доступом].
- (21) Фізична особа [інформація з обмеженим доступом].

2.2. Відповідач

- (22) Відповідачем у справі є комунальне підприємство «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (далі – КП «Дніпроводоканал», Підприємство, Відповідач).
- (23) КП «Дніпроводоканал», зареєстроване 14.08.2003, дата запису: 26.01.2005, номер запису 1224120000007018, здійснює діяльність на підставі Статуту.
- (24) Місцезнаходження юридичної особи: 49101, м. Дніпро, вул. Троїцька, 21-А.
- (25) Ідентифікаційний код – 03341305.
- (26) Організаційно-правова форма – комунальне підприємство.
- (27) Основний вид економічної діяльності Підприємства - (код КВЕД 36.00) збір, очищення та постачання води; до видів діяльності Підприємства, окрім основного, зокрема віднесено (код КВЕД 37.00) каналізація, відведення й очищення стічних вод.
- (28) КП «Дніпроводоканал» має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банку, круглу печатку, кутовий та інші штампи зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, набуло прав юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законодавством порядку, від свого імені виступає у господарських, цивільних та адміністративних правовідносинах з юридичними та фізичними особами, набуває майнових прав та несе обов'язки, від свого імені виступає відповідачем та позивачем у судах, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності.
- (29) КП «Дніпроводоканал» є юридичною особою, здійснює господарську діяльність, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.
- (30) Основними напрямками діяльності Підприємства є забезпечення потреб населення та інших споживачів послугами з централізованого питного водопостачання та водовідведення.
- (31) Згідно Ліцензії Національної комісії регулювання електроенергетики України серія АГ № 500019 видом господарської діяльності Підприємства, на право провадження якого видається ліцензія, є централізоване водопостачання та водовідведення

(32) Діяльність з надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення Підприємство здійснює в межах мереж, закріплених за Підприємством на праві господарського відання, розташованих на території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаки, сел. Кам'янка, сел. Шевченко.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

(33) Дослідження ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, на якому здійснює діяльність КП «Дніпроводоканал», проведено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 за № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(34) У відповідності до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

(35) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Дніпроводоканал».

(36) Конкретним товаром, який продається КП «Дніпроводоканал», є послуга з централізованого питного водопостачання та водовідведення.

(37) Статтю 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (в редакціях цього Закону від 18.12.2017, 09.06.2018, 01.05.2019, що діяли на момент вчинення дій та протягом поточного періоду 2020) визначено, зокрема:

централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води;

централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення;

система централізованого водовідведення – сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом;

підприємство питного водопостачання – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечує населення питною водою за допомогою пунктів розливу (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та/або виробництва фасованої питної води;

підприємство централізованого водовідведення – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення;

споживач питної води – юридична або фізична особа, яка використовує питну воду для забезпечення питних фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

(38) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т. ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.

(39) У відповідності до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців

(постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(40) **Товаром**, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Дніпроводоканал», є **послуга з централізованого питного водопостачання та водовідведення**.

(41) При цьому, визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару здійснюється, виходячи з подібності, зокрема, таких факторів, як функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики, умови споживання, що визначаються специфічністю розміщення, монтажу, ціни.

(42) Послуга з централізованого питного водопостачання та водовідведення є товаром, оскільки є предметом господарського обороту у період вчинення дій, зокрема протягом 2018-2019 та поточного періоду 2020.

Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

(43) Пункт 4.4 Методики визначає, що перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(44) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(45) Продавцями послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача: у забезпеченні питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води, та у відведенні і очищенні комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом.

(46) КП «Дніпроводоканал» протягом 2018-2019 та поточного періоду 2020 є продавцем послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою комплексу відповідних об'єктів, споруд, мереж тощо, пов'язаних єдиним відповідним технологічним процесом.

(47) Споживачами послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення є фізичні та юридичні особи, які отримують зазначені послуги.

(48) Споживачами послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення протягом 2018-2019 та поточного періоду 2020 є мешканці м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаки, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, бюджетні установи та інші суб'єкти господарювання тощо, яким згідно укладених договорів Підприємство надає послуги централізованого питного водопостачання та водовідведення в межах діючих мереж, закріплених за Підприємством на праві господарського відання.

Умови споживання та умови реалізації послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, ціна послуг

(49) Відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого питного водопостачання та водовідведення, регулюють Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630.

(50) Порядок користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення населених пунктів України визначено Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в

населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190 (далі – Правила користування).

(51) Ці Правила є обов'язковими для всіх юридичних осіб незалежно від форм власності і підпорядкування та фізичних осіб-підприємців, що мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи водопостачання та водовідведення, які безпосередньо приєднані до систем централізованого комунального водопостачання та водовідведення і з якими виробником укладено договір на отримання питної води, скидання стічних вод (пункт 1.1 Правил користування).

(52) Пунктом 2.1 Правил користування визначено, що договірні відносини щодо користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення здійснюються виключно на договірних засадах відповідно до Законів України «Про питну воду та питне водопостачання» та «Про житлово-комунальні послуги».

(53) Водночас, відповідно до пункту 2.2 Правил користування, істотні умови договору між виробником та споживачем послуг з централізованого водопостачання та водовідведення визначаються відповідно до Закону України "Про житлово-комунальні послуги".

(54) Умови споживання та умови реалізації послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення протягом вказаного періоду визначені у договорах про надання цих послуг, укладених Підприємством зі споживачами.

(55) Ціна послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення визначалась Відповідачем протягом даного періоду з урахуванням обсягів реалізації послуг та тарифів на ці послуги, що встановлювалися постановами НКРЕКП.

3.3. Визначення товарних меж ринку

(56) У відповідності до пунктів 5.1 - 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(57) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- a. подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
- b. подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
- c. наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- d. відсутність суттєвої різниці в цінах;
- e. взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

(58) Послуга з централізованого питного водопостачання та водовідведення за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має товарів-замінників. Про вказане також свідчать положення Закону України «Про природні монополії».

(59) Статтю 1 Закону України «Про природні монополії» визначено, що природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

(60) Частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» централізоване водопостачання та водовідведення віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

(61) Надаючи послуги з централізованого питного водопостачання та водовідведення, КП «Дніпроводоканал» здійснює діяльність на ринку, що перебуває у стані природної монополії.

(62) Таким чином, **товарними межами ринку визначена товарна група – послуга з централізованого питного водопостачання та водовідведення.**

3.4. Визначення географічних меж ринку

(63) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

(64) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку централізованого питного водопостачання та водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначених послуг є приєднання внутрішньобудинкових мереж водопостачання та водовідведення споживачів до водопровідних та каналізаційних мереж КП «Дніпроводоканал». За межами мереж КП «Дніпроводоканал» користування послугами Підприємства є неможливим.

(65) Разом з тим, територіальні межі ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення є чітко визначеними договорами, укладеними з покупцями (споживачами, користувачами), та фактично обмежуються і співпадають з межами розташування точки розподілу (розмежування балансової та експлуатаційної належності), в яких здійснюється передача послуг від виробника до споживача.

(66) Таким чином, **територіальні (географічні) межі ринку централізованого питного водопостачання та водовідведення визначені межами території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаци, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання.**

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

(67) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

(68) Згідно статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

(69) Відповідно до Методики:

- попит - певна кількість товару, яку споживачі готові або/та в змозі купити за певну ціну у межах певної території протягом певного періоду;

- пропозиція - певна кількість товару, яку суб'єкт господарювання виробляє (або може виробити) і пропонує (або може пропонувати) для реалізації на ринку, чи реалізує (або може реалізувати) на ринку за запропонованою ціною у межах певної території протягом певного періоду.

(70) За результатами проведеного аналізу умов договорів, які були укладені КП «Дніпроводоканал» зі споживачами послуг, зокрема з Заявником-1 та Заявником-2, встановлено, що такі договори укладаються на три роки.

(71) З урахуванням вказаних законодавчих норм, та враховуючи інформацію, отриману в ході розгляду справи, з'ясовано, що протягом 2018-2019 та поточного періоду 2020, зокрема у період вчинення дій, Підприємство реалізовувало товар на ринку за запропонованою ціною у межах певної території, (у межах м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаци, сел. Кам'янка, сел. Шевченко).

(72) Таким чином, часові межі ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення визначено 2018-2019 та поточний період 2020.

3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

(73) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(74) Згідно до Методики бар'єри вступу на ринок - це обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

(75) Ринок централізованого питного водопостачання та водовідведення характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення передача інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу в оперативне управління Підприємства.

(76) Окрім того, статтею 113 Земельного кодексу України встановлено, що зони санітарної охорони створюються навколо об'єктів, де є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення та інші, для їх санітарно-епідеміологічної захищеності. У межах зон санітарної охорони забороняється діяльність, яка може призвести до завдання шкоди підземним та відкритим джерелам водопостачання, водозабірним і водоочисним спорудам, водоводам, об'єктам оздоровчого призначення, навколо яких вони створені.

(77) Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, в тому числі нове будівництво або реконструкція існуючих інженерних, транспортних споруд і комунікацій може здійснюватися лише у відповідності до вимог містобудівної документації, в тому числі генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних планів території, затверджених відповідними сільськими, селищними, міськими радами чи районними державними адміністраціями, якими на стадії планування (проектування) населених пунктів розрахунковим способом, залежно від кількості населення, інтенсивності руху транспорту і пішоходів, складу елементів, які розміщуються в межах поперечного профілю (проїзні частини, технічні смуги для прокладання підземних комунікацій, тротуари, зелені насадження, охоронні зони тощо), з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та інших нормативних документів, визначається ширина вулиць і доріг, що ускладнює будівництво додаткових нових (паралельних) водопровідних та каналізаційних мереж до вже існуючих.

(78) Отже, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями надання послуги, а саме необхідність будівництва нових мереж централізованого водопостачання та водовідведення та неможливість зазначеного будівництва у межах території, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання.

(79) Окрім того, споживачі послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, об'єкти яких розташовані на території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаци, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, не мають можливості отримувати послугу з централізованого питного водопостачання та водовідведення від іншого суб'єкта господарювання.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

(80) Відповідно до Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(81) Централізоване водопостачання та водовідведення, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії. Відповідно до статті 1 цього Закону конкуренція на зазначеному ринку відсутня, що вказує на відсутність реальних та потенційних конкурентів.

(82) Враховуючи існування бар'єрів вступу на досліджуваний ринок, та те, що КП «Дніпроводоканал» здійснює свою діяльність на ринку природної монополії, вказує на відсутність реальних та потенційних конкурентів.

3.8. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

(83) В ході розгляду справи, окрім КП «Дніпроводоканал», не встановлено інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з надання послуг централізованого питного водопостачання та водовідведення юридичним та фізичним особам у період 2018-2019 та поточного періоду 2020 у межах території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаци, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання.

(84) Таким чином, оскільки КП «Дніпроводоканал» є єдиним виробником (постачальником) послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, то **частка КП «Дніпроводоканал» на ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення** юридичним та фізичним особам у зазначених часових та територіальних межах становить **100%**.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

(85) В межах досліджуваного ринку не встановлено конкурентів КП «Дніпроводоканал».

(86) Інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з надання послуг централізованого питного водопостачання та водовідведення або мали технічну можливість надавати зазначені послуги юридичним та фізичним особам у межах території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаци, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, в ході розгляду справи не встановлено.

(87) Так, не встановлено суб'єктів господарювання, які б надавали взаємозамінні послуги досліджуваній послугі, а будівництво, наприклад, власної свердловини, власними силами не є товаром.

(88) В ході розгляду справи Підприємством не надано доказів про фактичну діяльність конкурентів на досліджуваній території протягом 2018-2019 та поточного 2020.

(89) Відтак, КП «Дніпроводоканал» у межах території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаци, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послуги з централізованого питного водопостачання та водовідведення.

(90) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:

(а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;

(б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(91) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).

(92) Так, з урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Дніпроводоканал», який є єдиним виробником (постачальником) послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, диктувати свої умови при продажу товару є ознакою ринкової влади.

(93) **Враховуючи викладене, КП «Дніпроводоканал» у період 2018-2019 та поточного 2020 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення в межах території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаки, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, як таке, що не мало жодного конкурента.**

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

Обставини справи

(94) Заявник-1 та Заявник-2 звернулися до територіального відділення з заявами про порушення в діях КП «Дніпроводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку щодо обумовлення переукладання договорів на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення [інформація з обмеженим доступом] та [інформація з обмеженим доступом] та вжиття відповідних заходів.

(95) В ході розгляду заяв та справи проаналізовано обставини, якими Заявники 1,2 обґрунтовують свої вимоги.

Обставини справи щодо Заявника-1.

(96) Підприємство надає Заявнику-1 послуги з централізованого питного водопостачання та водовідведення (далі – Послуги) на підставі договору [інформація з обмеженим доступом] на надання Послуг (далі – Договір-1) на об'єкти – приміщення у житлових будинках [інформація з обмеженим доступом].

(97) Договір-1 було укладено без висування Підприємством вимог щодо надання паспорту водокористувача.

(98) Розділом 2 Договору-1 визначено Предмет договору (*початок цитати*):

[інформація з обмеженим доступом]

(*кінець цитати*).

(99) **Пунктом 9.1 Договору-1 передбачено його дію до** [інформація з обмеженим доступом].

(100) Розділом 10 Договору-1 визначено перелік додатків до Договору-1, що є невід'ємною частиною даного договору, а саме:

[інформація з обмеженим доступом].

(101) У актах визначення точки розподілу надання Послуг та розмежування балансової приналежності водопровідних та каналізаційних мереж, (додаток до Договору-1), наведено інформацію, що границя водопровідних та каналізаційних мереж визначається (далі – мова оригіналу): [інформація з обмеженим доступом].

(102) Схемами водопровідних та каналізаційних мереж об'єктів Заявника-1, що є додатками до Договору-1, визначено, що водопостачання та водовідведення здійснюється від мереж житлового будинку [інформація з обмеженим доступом], дозвіл КП «Житлове господарство Кіровського району» ДМР додається.

(103) У Додатках № 8 до Договору-1 зафіксовано інформацію, що водопостачання та водовідведення об'єктів Заявника-1 здійснюється від мереж житлових будинків (за адресами розташування об'єктів), наявність [інформація з обмеженим доступом].

(104) У листах КП «Житлове господарство Кіровського району» ДМР від 16.09.2013 №№ 84, 85, адресованих Заявнику-1, повідомляється, що КП «Житлове господарство Кіровського району» ДМР не заперечує стосовно користування внутрішніми водопровідними та каналізаційними мережами у житловому будинку [інформація з обмеженим доступом], та не заперечує стосовно заключення самостійного договору з КП «Дніпроводоканал».

(105) Заявник-1 листом від 06.02.2018 № 03 звернувся до Підприємства стосовно переукладання Договору-1, в якому просить Підприємство про пролонгацію Договору-1 на тих самих умовах, обґрунтовуючи свої вимоги наступним:

- за період дії договору умови отримання послуг не змінилися,
- реквізити Заявника-1 не змінилися;
- дислокація об'єктів водоспоживання не змінилася;
- функціональне призначення приміщення залишилося без змін, приміщення використовується [інформація з обмеженим доступом];
- об'єкти водоспоживання є підключеними до мереж Підприємства і не є окремо розташованими;
- підвальних, напівпідвальних, цокольних приміщень немає;
- згідно з загальними положеннями Паспорта водокористувача, розміщеного на офіційному сайті КП «Дніпроводоканал», цей документ розробляється відповідно до вимог Правил приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.2002 № 37 (далі – Наказ № 37), що втратили чинність 21.05.2017 згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 166-2017-р.;
- у вищезазначених об'єктах водоспоживання вода використовується виключно для побутових потреб та не скидаються стічні води технологічного та/або не побутового походження.

(106) На прохання Заявника-1 щодо подовження діючого договору Підприємство листом від 19.02.2018 № 1562/2614 повідомило, що надання паспорту водокористувача є обов'язковим для укладання договору про надання послуг, посилаючись на Правила приймання та скиду (водовідведення) стічних вод підприємств у систему каналізації м. Дніпро, затверджені рішенням виконавчого комітету Дніпровської міської ради від 19.02.2015 № 129 (далі – *Місцеві правила*), дія яких поширюється на КП «Дніпроводоканал», та підприємства, установи, організації усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців, що скидають усі види стічних вод у комунальну систему каналізації міста. Вияток становлять абоненти які є балансоутримувачами житлового фонду та об'єктів соціально-культурного призначення, які не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження. Але, на думку Підприємства, Заявник-1 не відноситься до вищезазначеної категорії споживачів. Окрім того, Підприємство повідомило, що форма паспорта водокористувача розміщена на офіційному сайті Підприємства, звідки Заявник-1 має можливість завантажити її та після заповнення направити на адресу Підприємства.

(107) При цьому в ході розгляду справи Підприємством не надано документів що підтверджують наявність на об'єктах Заявника-1 [інформація з обмеженим доступом] стічних вод технологічного та/або не побутового походження.

(108) Листом від 16.04.2018 № 3355/11-14 КП «Дніпроводоканал» повідомило, що з Заявником-1 договір на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення не переукладений, надано припис щодо переукладання договору.

(109) Листом від 18.12.2019 №10276/2614 КП «Дніпроводоканал» повідомило, що станом на момент надання даного листа Договір -1 не переукладений, після закінчення дії Договору-1 надання ПОСЛУГ на об'єкти водоспоживання у даному договорі не припинялось.

(110) Отже, КП «Дніпроводоканал» не враховує той факт, що мережі Заявника-1 не приєднані до мереж Підприємства, а на об'єктах Заявника-1 не скидаються стічні води технологічного та/або не побутового походження, при цьому, стічні води Заявника-1 потрапляють у внутрішньобудинкову систему балансоутримувача житлового фонду, стічні води якого безпосередньо скидаються у систему каналізації м. Дніпро.

Обставини справи щодо Заявника-2

(111) Підприємство надає Заявнику-2 Послуги на підставі договору [інформація з обмеженим доступом] на надання Послуг (далі – Договір-2) на об'єкт – приміщення у житловому будинку за адресою: [інформація з обмеженим доступом].

(112) Договір-2 було укладено без висування Підприємством вимог щодо надання паспорту водокористувача.

(113) При цьому, на момент укладання Договору-2 *Місцеві правила*, що передбачають надання паспорту водокористувача при укладанні договору вже були чинними, а умови укладеного договору аналогічні до умов Договору-1.

(114) Так, Розділом 2 Договору-2 визначено Предмет договору (початок цитати):
[інформація з обмеженим доступом]

(кінець цитати).

(115) **Пунктом 9.1 Договору-2 передбачено його дію до** [інформація з обмеженим доступом].

(116) Розділом 10 Договору-2 визначено перелік додатків до Договору-2, що є невід'ємною частиною даного договору, а саме:

[інформація з обмеженим доступом].

(117) У акті визначення точки розподілу надання Послуг та розмежування балансової приналежності водопровідних та каналізаційних мереж (додаток до Договору-2) наведено інформацію по об'єкту Заявника-2, що границя водопровідних та каналізаційних мереж визначається (далі – мова оригіналу): [інформація з обмеженим доступом].

(118) У схемі водопровідних та каналізаційних мереж об'єкта Заявника-2 (додаток до Договору-2, визначено, що водопостачання та водовідведення здійснюється від мереж житлового будинку [інформація з обмеженим доступом], дозвіл КП «Жилсервіс-9» [інформація з обмеженим доступом].

(119) У Додатку № 8 до Договору-2 зафіксовано інформацію, що водопостачання та водовідведення об'єкта Заявника-2 здійснюється від мереж житлового будинку, наявність [інформація з обмеженим доступом].

(120) Заявник-2 листом від 26.06.2018 звернувся до Підприємства стосовно пролонгації Договору-2 на наступний термін, обґрунтовуючи свої вимоги наданням всіх необхідних документів під час укладання Договору-2, та тим, що пред'явлення паспорта водокористувача не передбачено чинним законодавством.

(121) На прохання Заявника-2 щодо подовження діючого договору Підприємство листом від 17.07.2018 № 7273/2614 повідомило, що термін дії Договору-2 закінчився [інформація з обмеженим доступом], тому необхідно переукласти договір на Послуги на новий термін для чого звернутись у договірний відділ. При цьому, **Заявника-2 у даному листі не повідомлено про наявність форми паспорта водокористувача на офіційному сайті Підприємства та про можливість завантажити її та після заповнення направити на адресу Підприємства.**

(122) На обґрунтування вимог *Місцевих правил* Підприємство у листі від 17.07.2018 № 7273/2614 зазначило, зокрема, що (**початок цитати**):

«...Загальнодержавні правила встановлювали загальні вимоги які повинні були враховуватися лише при розробці місцевих правил стічних вод (аналогічна позиція відображена законодавцем у нововведених змінах до ЗУ «Про питну воду та питне водопостачання» (див.ст.13-1). В свою чергу загальнодержавні «Правила прийняття стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України», як вбачається з п.1.5., надали можливість місцевим Водоканалам розробляти місцеві правила приймання стічних вод в яких самостійно визначати допустимі концентрації для кожної забруднюючої речовини, а також відображати місцеві особливості приймання стічних вод у міську каналізацію.

З аналізу вищевикладеного, вбачається, що місцеві правила приймання стічних вод є самостійним керівним нормативним документом у сфері приймання стічних вод у міську каналізацію, а значить вони не пов'язані з дією, зокрема в часі, із скасованими загальнодержавними «Правилами прийняття стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України» та «Інструкцією про встановлення та стягнення плати за скид промислових та інших стічних вод у системи каналізації населених пунктів».

Отже, втрата чинності загальнодержавних правил та інструкцій не має наслідком припинення дії місцевих правил приймання стічних вод, а значить Правила 129 є чинними та обов'язковими до виконання» (кінець цитати).

(123) Заявник-2 у заяві зазначає, що *Місцеві правила* діяли з 19.02.2015, а Договір-2 був укладений [інформація з обмеженим доступом], через 4 місяці дії цих правил, проте, при укладанні Договору-2 паспорт водокористувача не вимагався.

(124) Заявник-2 надав до територіального відділення письмові пояснення від 04.10.2018 щодо відсутності у об'єкта за адресою [інформація з обмеженим доступом] водовідведення стічних вод, облаштованого окремим каналізаційним випуском з контрольним колодязем.

(125) Також, Заявник-2 повідомив про відсутність на об'єкті за вказаною адресою стічних вод технологічного та/або не побутового походження, на об'єкті використовується питна вода для забезпечення фізіологічних та побутових потреб працівників.

(126) В ході розгляду справи Підприємством не надано документів що підтверджують наявність на об'єкті Заявника-2 [інформація з обмеженим доступом] стічних вод технологічного та/або не побутового походження.

(127) Листом від 18.12.2019 №10276/2614 КП «Дніпроводоканал» повідомило, що станом на момент надання даного листа Договір-2 не переукладений, після закінчення дії Договору-2 надання ПОСЛУГ на об'єкти водоспоживання у даному договорі не припинялось.

(128) З огляду на наведене, КП «Дніпроводоканал» не враховує той факт, що мережі Заявника-2 не приєднані до мереж Підприємства, а на об'єкті Заявника-2 не скидаються стічні води технологічного та/або не побутового походження, при цьому, стічні води Заявника-2 потрапляють у внутрішньобудинкову систему балансоутримувача житлового фонду, стічні води якого безпосередньо скидаються у систему каналізації м. Дніпро.

Обставини справи щодо Заявника-3

(129) Заявник-3 звернувся до територіального відділення з заявою про порушення в діях КП «Дніпроводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку щодо обумовлення укладання договору про надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення у приміщенні, яке вже приєднане до систем централізованого водопостачання та водовідведення, оформленням Паспорту водокористувача та надання акту на реконструкцію приміщення, позбавляючи права оформити особистий рахунок та укласти договір про надання послуг та життя відповідних заходів.

(130) В ході розгляду заяв та справи проаналізовано обставини, якими Заявник-3 обґрунтовує свої вимоги.

(131) Так, до заяви надано копії документів, що Заявником-3, як фізичною особою [інформація з обмеженим доступом] придбане нежитлове приміщення [інформація з обмеженим доступом] житлового будинку, [інформація з обмеженим доступом], приєданого до централізованого водопостачання та водовідведення, а водопостачання саме нежитлового приміщення відбувається за допомогою внутрішньобудинкових систем водопостачання та водовідведення, приміщення обладнане опломбованим лічильником води.

(132) У січні 2019 Заявник-3 звернувся до КП «Дніпроводоканал» для укладання договору, але Підприємство зобов'язало виконати додаткові умови, як то надати паспорт водокористувача.

(133) Заявник-3 звернувся до КП «Дніпроводоканал» зі зверненням від 04.02.2019 з проханням надати аргументовану відповідь на яких підставах Підприємство вимагає від Заявника-3 оформлення водного паспорту та з проханням здійснити переоформлення документів за процедурою оформлення, яка притаманна для побутових споживачів.

(134) У відповідь на звернення Заявника-3 від 04.02.2019 Підприємство у листі від 04.02.2019 № 1599/2014 зазначило (*початок цитати*) «...Відповідно до п. 1.2 та 1.4 Правил № 129 Правила поширюються на комунальне підприємство «Дніпроводоканал» та підприємства, установи, організації усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців, що скидають усі види стічних вод у комунальну систему каналізації міста (крім балансоутримувачів житлового фонду та об'єктів соціально-культурного призначення, які не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження). Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної,

торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським кодексом України та іншими законами, **а також фізична особа, яка володіє нежитловим приміщенням.**

Згідно п.2.4 Правил № 129, підприємства зобов'язані укласти договір з Водоканалом відповідно до ЗУ «Про питну воду та питне водопостачання» та ЗУ «Про житлово-комунальні послуги».

Відповідно до п.6.5 Правил № 129, Підприємства для укладення договору надають Водоканалу:

- письмовий запит (лист-заявку);
- генплан об'єкта в масштабі 1:500 з нанесенням внутрішньо майданчикових мереж водопроводу і каналізації із нанесенням контрольних колодязів, узгоджений службами Водоканалу;
- акт розподілу балансової належності водопровідних і каналізаційних мереж підприємства і Водоканалу, узгоджений службами Водоканалу;
- індивідуальні норми водоспоживання та водовідведення на одиницю продукції або послуг;
- баланс водоспоживання та водовідведення;
- паспорт водокористувача;
- ін. документи.

В зв'язку з чим, надання вищезазначеного пакету документів, в тому числі паспорту водокористувача є обов'язковим для укладання договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення.

Форма паспорта розміщена на офіційному сайті нашого підприємства <http://vodokanal.dp.ua>, звідки Ви маєте можливість завантажити її та після заповнення направити на адресу КП «Дніпроводоканал»: вул. Троїцька, 21а, м. Дніпро». (*кінець цитати*).

(135) Таким чином, з пояснень Відповідача, будь-яка фізична особа - власник нежитлового приміщення є Підприємством і тому, для укладання/переукладання договору на надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення повинна мати технічну можливість (технічні засоби та доступ до мережі Інтернет) для завантаження з офіційного сайту Відповідача форми паспорта водокористувача з подальшим його заповненням та надсиланням на адресу Відповідача.

(136) Отже, у даному випадку, КП «Дніпроводоканал», висуває до фізичних осіб аналогічні вимоги, як і до суб'єктів господарювання та фізичних осіб-підприємців, щодо надання паспорта водокористувача при укладанні договору на Послуги.

(137) Таким чином, обставини, наведені Заявником-3 у заяві щодо обумовлення укладання договору про надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення зобов'язанням оформлення паспорта водокористувача (водного господарства) містять ознаки порушення, за якими вже було порушено справу № 54/22-18, тому заяву Заявника-3 приєднано до цієї справи на підставі абзацу другого пункту 19 Правил розгляду заяв і справ.

(138) В ході розгляду справи у Відповідача витребувано інформацію (вимога про надання інформації від 28.11.2019 № 54-02/2602), зокрема з наступних питань:

- пояснення, на підставі яких нормативно-правових актів Підприємство витребує у фізичних осіб Паспорт водокористувача (паспорт водного господарства) при укладанні договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, у тому числі у [інформація з обмеженим доступом];
- пояснення та копії підтверджуючих документів з питання: чи має об'єкт [інформація з обмеженим доступом] стічні води технічного або побутового походження;
- чи врегульовано договірні відносини між [інформація з обмеженим доступом] та Підприємством? Надати пояснення та копії відповідних документів.

(139) Листом від 18.12.2019 №10276/2614 у відповідь на поставлені питання КП «Дніпроводоканал» повідомило наступне (*початок цитати*):

«Пункт 15. Відповідно до п. 1.2 та 1.4 Правил № 129 вони поширюються на КП «Дніпроводоканал» та підприємства, установи, організації усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців, що скидають усі види стічних вод у комунальну систему каналізації міста (крім балансоутримувачів житлового фонду та об'єктів соціально-культурного

призначення, які не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження). Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським кодексом України та іншими законами, **а також фізична особа, яка володіє нежитловим приміщенням.**

Відповідно до п. 6.5 Правил № 129 Підприємства для укладення договору надають Водоканалу серед інших документів й паспорт водокористувача.

Пункт 16. КП «Дніпроводоканал» не має договірних відносин з [інформація з обмеженим доступом], а отже й не володіє інформацією щодо якості стічних вод, які ним скидаються.

Пункт 17. На даний час договірні відносини з [інформація з обмеженим доступом] відсутні.» **(кінець цитати).**

(140) З огляду на наведене, **вимоги Підприємства щодо надання паспорта водокористувача стосуються не тільки суб'єктів господарювання (підприємств, установ, організацій усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців), а й фізичних осіб, які володіють нежитловими приміщенням. При цьому, факт наявності чи відсутності на об'єктах фізичних осіб стічних вод технологічного та/або побутового походження при витребуванні паспорта водокористувача Відповідачем не враховується.**

(141) Проаналізовано *Місцеві правила*, якими Підприємство обґрунтовує свої вимоги до Заявників.

(142) Так, відповідно до пункту 1.1 *Місцеві правила*, якими Відповідач обґрунтовує свої вимоги до Заявників 1, 2 та до Фізичної особи, *Місцеві правила розроблено Відповідачем* згідно до статей 1,2,35,38,39,24,44,70,95,99,110,111 Водного Кодексу України (із змінами і доповненнями); статей 1-3,5,16,19,24,31-35,39-41,47,51,6870 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища (із змінами і доповненнями); статей 30,33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (із змінами і доповненнями); статей 19,20 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»; пунктів 1,5,8 розділу 1, пунктів 21 розділу 3, пунктів 33,34 розділу 6 Основних напрямків державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення економічної безпеки, затверджених постановою Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР; Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 № 465; Інструкції про встановлення та стягнення плати за скид промислових та інших стічних вод у системи каналізації населених пунктів та Правил приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.2002 № 37 (далі – Наказ № 37), відповідно пунктів 1.2, 1.4, 2.3, розділів 3-5, 11-15 Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190, а також з основними положеннями та нормативами Будівельних норм і правил «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди» (БНіП 2.04.03-85), крім п.6.2.

(143) Як вбачається зі змісту Наказу № 37 (втратив чинність з 21.05.2017):

- Правила поширюються на всі комунальні підприємства водопровідно-каналізаційного господарства міст і селищ України та інші підприємства, що мають на балансі системи місцевого водопроводу та каналізації (далі – Водоканали), та на всі підприємства, установи, організації незалежно від форм власності та відомчої належності, які скидають свої стічні води в системи каналізації населених пунктів (далі – Підприємства) (пункт 1.2);

- абонент Водоканалу – юридична особа, яка уклала договір з Водоканалом на надання послуг водопостачання та (або) водовідведення (пункт 1.4);

- на підставі цих Правил та Інструкції про встановлення та стягнення плати за скид промислових стічних вод у системи каналізації населених пунктів (далі – Інструкція) Водоканали розробляють місцеві Правила приймання стічних вод підприємств у систему каналізації населеного пункту (далі – місцеві Правила приймання), у яких установлюються

допустимі концентрації (далі – ДК) для кожної забруднюючої речовини, що може скидатися Підприємствами в систему каналізації, а також відображаються місцеві особливості приймання стічних вод Підприємств у міську каналізацію (пункт 1.5);

- підприємства, які приєднані до системи каналізації, для укладання договору про приймання стічних вод подають Водоканалу не менше ніж за місяць до початку скиду стічних вод або закінчення терміну попереднього договору: паспорт водного господарства Підприємства (пункт 6.2).

(144) На відміну від визначеного Наказом № 37 *Місцеві Правила* поширюються не тільки на юридичних осіб, а й на фізичних осіб.

(145) Водночас, у наказі № 37, як і у інших нормативно-правових актах, на підставі яких Відповідачем розроблено *Місцеві правила*, відсутня інформація, що підприємство це фізична особа, яка володіє нежитловим приміщенням; а також вимоги щодо наявності паспорта водокористувача у суб'єктів господарювання, фізичних осіб-підприємців та фізичних осіб, власників нежитлових приміщеннях, розташованих у багатоквартирних будинках, не облаштованих окремим каналізаційним випуском з контрольним колодязем та які не мають стічні води технологічного та/або не побутового походження, та які скидають стічні води безпосередньо у внутрішньобудинкову систему балансоутримувача багатоквартирного будинку, отже в систему каналізації населеного пункту з внутрішньобудинкової системи балансоутримувача багатоквартирного будинку.

(146) Водночас, як зазначено в цих *Місцевих правилах*, вони не поширюються на балансоутримувачів житлового фонду та об'єктів соціально-культурного призначення, які не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження.

(147) У випадках з Заявниками, балансоутримувачі житлового фонду, у багатоквартирних будинках яких знаходяться приміщення Заявників, є балансоутримувачами внутрішньобудинкових мереж, приєднаних до мереж КП «Дніпроводоканал», таким чином, посилення Відповідача на *Місці правила*, як на обґрунтування вимог до Заявників у даному випадку не має об'єктивних підстав, оскільки стічні води Заявників потрапляють в систему каналізації населеного пункту з внутрішньобудинкової системи балансоутримувача багатоквартирного будинку.

(148) Пункт 6.5 *Місцевих правил* передбачає перелік документів, що подаються Підприємствами Водоканалу для укладення договору, а саме:

- письмовий запит (лист-заявку);
- генплан об'єкту в масштабі 1:500 з нанесенням внутрішньо майданчикових мереж водопроводу і каналізації із зазначенням контрольних колодязів, узгоджений з службами водоканалу;
- акт розподілу балансової належності водопровідних і каналізаційних мереж підприємства і Водоканалу, узгоджений службами Водоканалу;
- індивідуальні норми водоспоживання та водовідведення на одиницю продукції або послуг;
- баланс водоспоживання та водовідведення;
- **паспорт водокористувача** (підприємства) та субабонентів (у разі їх наявності);
- схему локальних очисних споруд (ЛОС);
- дані про утилізацію осадів ЛОС, їх зберігання та термінах їх вивозу;
- перелік субабонентів, дані про характер їх виробництва;
- інші документи, що пов'язані із скиданням стічних вод, включаючи юридичного напрямку згідно чинного законодавства.

(149) Водночас, пунктом 6.2 *Місцевих правил* визначено, що Підприємства, які приєднані до мереж водопроводу та каналізації або приєднуються вперше, для укладання договору подають у Водоканал документи згідно чинного законодавства.

(150) Так, наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.2002 № 37, яким затверджено Правила приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, що передбачають наявність паспорта водного господарства у підприємств, приєднаних до системи каналізації, для укладання договору про приймання стічних вод, втратив чинність.

(151) Отже, після втрати чинності Наказу № 37, норма пункту 6.2 *Місцевих правил* ставить під сумнів об'єктивність підстав у КП «Дніпроводоканал» для витребування паспорта водокористувача у споживачів при укладанні договорів на Послуги.

(152) Пунктом 2 розділу I Правил 316 приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15 січня 2018 за № 56/31508 (далі – Правила 316) визначено, що ці правила поширюються на суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) (далі – виробники), на юридичних осіб незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичних осіб-підприємців, фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення або безпосередньо у каналізаційні очисні споруди (далі – споживачі).

(153) Відповідно до пункту 4 розділу I Правил 316, на підставі цих Правил виробник розробляє місцеві Правила приймання, в яких враховують місцеві особливості приймання та очищення стічних вод, а також визначають допустиму концентрацію (далі – ДК) забруднюючих речовин, що можуть скидати до системи централізованого водовідведення. Місцеві правила приймання затверджуються органами місцевого самоврядування та є обов'язковими для виробників та споживачів. Правила 316.

(154) Згідно пункту 1 розділу V Правил 316, виробники та споживачі є відповідальними за дотримання вимог приймання та скиду стічних вод до систем централізованого водовідведення відповідно до чинного законодавства України.

(155) На момент вчинення Відповідачем дій чинним законодавством України не передбачено обов'язок споживача надавати виробнику Послуг паспорт водокористувача при укладанні (переукладанні) договору на надання Послуг.

(156) Міністерство розвитку громад та територій (Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України) (далі – Мінрегіон України) входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної житлової політики і політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування та житлово-комунального господарства.

(157) Відповідно до покладених завдань Мінрегіон України затверджує, зокрема порядки, норми і правила у сфері житлово-комунального господарства, житлової політики; інформує та надає роз'яснення щодо здійснення державної політики у відповідних сферах.

(158) Для здійснення об'єктивного та всебічного аналізу наведених у заявах обставин, територіальним відділенням через Антимонопольний комітет України отримано інформацію від Мінрегіону України.

(159) Мінрегіон України листом від 13.07.2018 № 7/9-7072 повідомив наступне (*початок цитати*):

«Правові, економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання регулюються Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (далі – Закон), Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Мінжитловокомунгоспу від 27.06.2008 № 190 та зареєстрованими в Мін'юсті 07.10.2008 за № 936/15627 (далі – Правила користування), правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими наказом Мінрегіону від 01.12.2017 № 316, зареєстрованими у Мін'юсті 15.01.2018 за № 56/31508 (далі – Правила приймання).

Статтями 19-21 Закону встановлено, що послуги з питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання та/або централізованого водовідведення на підставі договору про надання послуг з питного водопостачання та/або водовідведення.

Також пунктом 2.1 Правил користування зазначено, що договірні відносини щодо користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення здійснюється виключно на договірних засадах.

Перелік конкретних документів, необхідний для укладання договору про надання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення Законом не визначається.

Водночас, пунктом 2 розділу II Правил приймання встановлено, що виробники повинні здійснювати обстеження локальних очисних споруд і каналізаційної мережі споживачів, вимагати від споживачів надання інформації та документів щодо зазначених мереж і споруд, які перебувають на балансі споживачів, їх технічного стану, в тому числі документів, що підтверджують проведення відновлення пропускної здатності трубопроводів та колекторів, хімічних реагентів, що використовуються споживачами та спричиняють забруднення у стічних водах (сертифікати, переліки, проекти), вивозу та утилізації осадів стічних вод, вжиття заходів з метою дотримання якості та режиму скидання стічних вод згідно з вимогами цих правил та місцевих правил приймання, в яких може вимагатися надання інших відомостей та документації, яка не носить дозвільного характеру та стосується скидання стічних вод на об'єктах споживачів.

Розроблення паспорта водного господарства чинними нормативно-правовими актами не передбачено.» (кінець цитати)

(160) З урахуванням наведеного у роз'ясненнях уповноваженого органу, **нормативно-правовими актами не передбачено розроблення паспорта водного господарства, а інформація, що може вимагатися, не носить дозвільного характеру, а стосується локальних очисних споруд і каналізаційних мереж, які перебувають на балансі споживачів.**

(161) КП «Дніпроводоканал» листом від 22.10.2018 № 11572/11-14 надало пояснення, що ним була розроблена форма паспорту водного господарства (паспорту водокористувача) та затверджена наказом від 22.02.2017 № 299 «Про введення єдиної форми паспорту водного господарства» (далі – Наказ 299) та надано його копію.

(162) Пунктом 2 Наказу 299 встановлено вимоги заповнення та подання окремого Паспорту водного господарства для кожної території об'єкта споживача.

(163) Водночас, пунктом 2 Наказу 299 визначено обов'язковою вимогою щодо оформлення Паспорту водного господарства для юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, фізичних осіб, у власності яких перебувають нежитлові приміщення.

(164) Пунктом 3 Наказу 299 встановлено наступний порядок узгодження та затвердження Паспорту водного господарства споживача:

3.1. Узгодження Паспорту водного господарства проводиться інженером абонентської дільниці управління «Водозбут», закріпленим за відповідною дільницею протягом десяти робочих днів з моменту подання Споживачем Паспорту водного господарства на узгодження.

3.2. Після узгодження Паспорт водного господарства Споживача протягом трьох робочих днів затверджується Заступником директора підприємства з маркетингу та збуту.

А пунктом 4 Наказу 299 встановлено термін дії Паспорту водного господарства споживача 3 календарних роки з моменту затвердження

(165) Проаналізовано зміст запропонованої Відповідачем форми паспорта водокористувача та встановлено:

- титульна сторінка паспорта водокористувача передбачає процедуру погодження керівником підприємства та затвердження керівником підприємства;

- на першій сторінці паспорта водокористувача розміщено загальні положення, зокрема: «2. Паспорт містить відомості про системи водопостачання і водовідведення підприємства з характеристикою їх технічних параметрів фактичного стану на момент складання паспорта.

3. До складу Паспорту входить:

Характеристика систем водопостачання і водовідведення Підприємства, у т. ч.:

- розрахунок потреб Підприємства у воді різних категорій на підставі затверджених відомчих норм витрат води на виробництво продукції;

- розрахунок кількості стічних вод, що утворюються на підприємстві;

- баланс водоспоживання й водовідведення підприємства;

- характеристика відомчих водопровідних і каналізаційних споруд: насосних станцій, локальних очисних споруд і т. п.;

Графічний матеріал:

- схема мереж водопостачання й водовідведення на плані підприємства (масштаб 1:500);
- баланс водоспоживання й водовідведення підприємства;
- плани, схеми і технологічні креслення відомчих споруд водопостачання й каналізації;

Перспектива розвитку водопостачання і водовідведення підприємства та план заходів щодо збереження водних ресурсів і надійної експлуатації систем водопостачання й водовідведення підприємства.

4. Паспорт затверджується керівником підприємства і узгоджується з Водоканалом. За об'єктивність даних, представлених у Паспорті, керівники підприємств несуть персональну відповідальність

(166) З огляду на зміст форми паспорта водокористувача, підлягає заповненню у паспорті водокористувача інформація про водоспоживання, як то: водопровідні вводи, найменування вулиць, де здійснено приєднання, діаметри вводів, джерело водопостачання, марка водоміра, технічний стан, найменування цехів, найменування обладнання та вид випробувань, інформація щодо споживання технічної води; інформація про водовідведення, як то: система каналізації майданчика підприємства з зазначенням характеристик випусків з зазначенням вулиць, де присьдані випуски, витрати дренажних вод тощо.

(167) Отже, вимога щодо подання Підприємству паспорта водокористувача при укладенні договорів про надання Послуг стосується споживачів, на балансі яких перебувають каналізаційні мережі, локальні очисні споруд. В той час як Заявники здійснюють водовідведення з офісних приміщень.

(168) З інформації Заявників їх об'єкти за вказаними адресами не мають стічних вод технологічного та/або побутового походження, розміщені у нежитлових приміщеннях житлового фонду міста Дніпро, не мають локальних очисних споруд, а водопровідні та каналізаційні мережі даних об'єктів не перебувають на балансі Заявників.

(169) Як вбачається зі змісту форми паспорта водокористувача, Заявники, мережі яких не мають окремих водопровідних вводів та випусків, приєднаних до мереж Відповідача та не здійснюють діяльність з виробництва, а також не мають відомчих водопровідних і каналізаційних споруд: насосних станцій, локальних очисних споруд не мають відповідної інформації, а така інформація, як марка водоміра, нормативи споживання послуг, обладнання, зокрема як то умивальник та унітаз, вже наявна у додатках до договорів на надання Послуг, що укладає Відповідач зі споживачами, приміщення яких розміщені у багатоквартирних будинках, а водопостачання та водовідведення у цих приміщеннях відбувається через внутрішньобудинкову систему балансоутримувача житлового фонду.

(170) Звертає увагу й той факт, що надані Підприємством для прикладу договори на Послуги, переукладені з наданням паспорта водокористувача іншими споживачами, офісні приміщення яких також розташовані у багатоквартирних будинках, містять ті ж самі умови та ті ж самі додатки, що й Договори-1,2, при цьому, паспорт водокористувача не є додатком до цих договорів.

(171) В той час, як предметами Договорів-1,2 передбачено обов'язки сторін щодо безперервного надання/споживання послуг на умовах, визначених договором та додатками до нього.

(172) Отже, інформація, що вже є наявна у Заявників у додатках до Договорів-1,2, та яка не змінилася на момент переукладання договору може бути достатньою для оформлення нового договору з аналогічними умовами та аналогічними додатками без додаткового відображення тієї ж самої інформації у паспорті водокористувача та без додаткового узгодження цієї інформації з Відповідачем у вигляді паспорта водокористувача.

(173) Окрім того, чинним законодавством України у період вчинення Підприємством дій у вигляді витребування паспорта водокористувача при переукладанні договору не передбачено персональну відповідальність керівників підприємств та фізичних осіб – власників нежитлових приміщень у житлових будинках за об'єктивність даних, представлених у паспорті водокористувача.

(174) Статтею 13-1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (у редакції, що діяла протягом досліджуваного часового періоду) визначено, що місцеві правила не можуть передбачати обов'язок фізичних чи юридичних осіб щодо

отримання будь-яких дозволів, погоджень або інших документів дозвільного характеру, а також надавати повноваження органам державної влади, органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам, підприємствам, установам, організаціям, утвореним такими органами, щодо видачі дозвільних документів.

(175) Так, *Місцевими правилами* не передбачено обов'язок фізичних чи юридичних осіб щодо отримання погодження (узгодження) паспорта водокористувача, та не передбачено повноважень Відповідача щодо погодження (узгодження) такого документа.

(176) Але, незважаючи на те, що *Місцевими правилами* не передбачено повноважень Відповідача щодо погодження (узгодження) паспорта водокористувача, у процедурі погодження (узгодження), визначеній Наказом 299, задіяно працівників та посадових осіб Відповідача:

- узгодження паспорта водокористувача проводиться інженером абонентської дільниці управління «Водозбут», закріпленим за відповідною дільницею (пункт 3.1 Наказу 299);

- затвердження проводиться заступником директора підприємства з маркетингу та збуту (пункт 3.2 Наказу 299).

(177) Листами КП «Дніпроводоканал» від 16.04.2018 № 3355/11-14, від 22.10.2018 № 11572/11-14 зазначено, що оскільки послуги з централізованого питного водопостачання та водовідведення на об'єкти Заявників надаються саме за допомогою мереж, які знаходяться на балансі КП «Дніпроводоканал», надання послуг від іншого суб'єкта господарювання не є доцільним.

(178) Заявники-1,2 неодноразово звертались до Підприємства з питання подовження терміну дії Договорів (укладання, переукладання), Заявник-3 звертався щодо укладення договору, надаючи необхідні документи, але Підприємство продовжує наполягати на пред'явленні Заявниками паспорта водокористувача.

(179) При цьому, Підприємством не надано підтвердження та копій відповідних документів, що об'єкти Заявників за вказаними адресами мають стічні води технологічного та/або не побутового походження.

(180) З урахуванням наведеного у листі Мінрегіону України від 13.07.2018 № 7/9-7072, та вищевикладеного щодо аналізу матеріалів справи, Підприємство не має об'єктивних підстав для вимагання у Заявників додаткової інформації у вигляді паспорта водокористувача, яка вже відображена у інших документах Заявників.

(181) За таких умов, Підприємство, вимагаючи інформацію, яка вже надана, додатково у вигляді паспорта водокористувача, складання (оформлення) узгодження та затвердження якого потребує наявність технічних засобів, доступу до мережі Інтернет, додатковий час на надання (надсилання, направлення) Підприємству на узгодження та затвердження паспорта водокористувача (не менше 13 робочих днів) створює перешкоди, передумови, тобто обумовлює укладання та переукладання договорів на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення зі споживачами цих послуг (юридичними особами, фізичними особами-підприємцями, фізичними особами, у власності яких перебувають нежитлові приміщення).

(182) Як вбачається з предметів договорів на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, укладених Відповідачем зі споживачами цих послуг, наявних в матеріалах справи, **предмет договорів стосується обов'язків сторін щодо безперебійного надання/споживання послуг на умовах, визначених договором та додатками до нього, без зазначення у тексті договорів та додатків щодо передумови про обов'язок пред'явлення паспорта водокористувача та відповідальності щодо його змісту.**

(183) Отже, обумовлення прийняття контрагентами – юридичними та фізичними особами, у власності яких є нежитлові приміщення, водопостачання та водовідведення в яких відбувається через мережі балансоутримувача житлового фонду, зобов'язань надати додаткову інформації у вигляді паспорта водокористувача, яка вже відображена у інших документах, що також подаються при укладанні договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, є проявом експлуатуючої поведінки, оскільки за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

(184) Зазначені дії Підприємства мають системний характер.

(185) Листом від 16.04.2018 № 3355/11-14 КП «Дніпроводоканал» повідомило, що:
- протягом 2017 Підприємством укладено [інформація з обмеженим доступом] договорів з паспортом водокористувача, у поточному періоді 2018 – [інформація з обмеженим доступом]:

- кількість паспортів водокористувача, які необхідні для переукладання договорів протягом 2017 та поточного періоду 2018 дорівнює [інформація з обмеженим доступом] штук

(186) У 2018, на виконання Плану роботи територіальних відділень Антимонопольного комітету України на 2018, у зв'язку з дослідженням регіональних ринків послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж водопостачання та водовідведення, проведено витребування інформації від суб'єктів господарювання – ліцензіатів у сфері централізованого водопостачання та водовідведення у Дніпропетровській області, зокрема отримано інформацію на питання про порядок укладання договору на послуги централізованого водопостачання та водовідведення з безпосереднім споживачем – юридичною особою після приєднання/підключення об'єкта споживача до мереж водопостачання та водовідведення, а також, про перелік документів, надання яких є необхідним для укладання договору на послуги централізованого водопостачання та водовідведення з безпосереднім споживачем – юридичною особою після приєднання/підключення об'єкта споживача до мереж водопостачання та водовідведення.

(187) Фактів вчинення зазначених дій щодо обумовлення укладання договорів на Послуги наданням паспорта водокористувача іншими суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність у сфері централізованого водопостачання та водовідведення в межах Дніпропетровської області, не встановлено, що може доводити про обумовлення Підприємством укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

(188) Пункт третій частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняє обумовлення угод прийняттям контрагентом додаткових зобов'язань, які за своєю природою або за торговими звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору. Зв'язування товарів (послуг) визначається як встановлення обов'язковою умовою для укладання угоди взяття іншими сторонами угоди обов'язків, які не мають нічого спільного з предметом договору.

(189) У даному випадку примушування торгових партнерів відбувається не шляхом внесення відповідного положення до договору (контракту), а шляхом реалізації послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення за умови виготовлення (заповнення та надання на погодження) паспорта водокористувача, що передбачає відповідальність за об'єктивність даних у цьому паспорті. Підприємство, як домінуючий суб'єкт господарювання, демонструє ринкову владу, пов'язуючи відповідальність за об'єктивність інформації у вигляді розробленої ним форми документу, надання якого не передбачено чинним законодавством України, з підставами для укладання договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, предмет та умови якого не стосуються відповідальності за об'єктивність паспорта водокористувача.

5. ВИСНОВКИ ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЙ

(190) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(191) Згідно з пунктом 3 частини другої статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема визнається: обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

(192) Частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

(193) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції.

(194) Згідно зі статтею 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ.

(195) На подання від 06.07.2020 № 54-03/47п про попередні висновки у справі № 54/22-18 відповідного реагування Заявниками 1,2,3 не надано.

(196) Листом від 03.08.2020 № 4848/1114 Відповідач надав «Заперечення (пояснення) на подання про попередні висновки у справі № 54/22-18» (далі – Заперечення), в якому Підприємство не погоджується з викладеним у поданні та звертається з проханням відхилити дане подання та закрити провадження у справі.

(197) Надані Відповідачем у Запереченнях пояснення з посиланням на *Місцеві правила* та наведені у поданні від 06.07.2020 № 54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18 нормативно-правові акти у сфері водопостачання та водовідведення не спростовують висновків у даному поданні, оскільки:

- Відповідачем не доведено та не надано документів, що підтверджують наявність на об'єктах Заявників-1,2,3 стічних вод технологічного та/або не побутового походження;
- Відповідачем не доведено та не надано документів, що мережі водопостачання та водовідведення на об'єктах Заявників-1,2,3 приєднані безпосередньо до мереж Підприємства;
- Відповідачем не спростовано факт, що стічні води Заявників-1,2,3 скидаються у внутрішньобудинкову систему балансоутримувача житлового фонду;
- Відповідачем не спростовано факт, що стічні води Заявників-1,2,3 після скидання у внутрішньобудинкову систему балансоутримувача житлового фонду, скидаються цим балансоутримувачем безпосередньо у мережі Підприємства;
- Відповідачем не доведено та не надано документів, що балансоутримувачами житлового фонду, де розташовані об'єкти Заявників-1,2,3, скидаються у комунальну систему каналізації міста стічні води технологічного та/або не побутового походження.

(198) В Запереченнях наведено інформацію про рішення органів місцевого самоврядування міст Києва, Бровари Київської області, Лиман Донецької області, Вінниця, якими затверджені Правила приймання стічних вод у систему централізованого водовідведення, проте, не доведено фактичної інформації, що на підставі даних Правил скидання стічних вод суб'єктами господарювання вчиняються ті ж самі дії, що є предметом даної справи: **обумовлення укладання договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення прийняттям суб'єктами господарювання, фізичними особами-підприємцями, фізичними особами власниками нежитлових приміщень, об'єкти яких розташовані у багатоквартирних будинках, які не мають на балансі мережі водопостачання та водовідведення та не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження безпосередньо у каналізаційну систему, а скидають у внутрішньобудинкову мережу балансоутримувача житлового будинку, зобов'язань оформлення паспорту водного господарства.**

(199) Відповідачем не наведено фактичної інформації про вчинення дій, що є предметом даної справи, суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність у сфері централізованого водопостачання та водовідведення в межах Дніпропетровської області, що доводить висновки у подання від 06.07.2020 № 54-03/47п про попередні висновки у справі №54/22-18 стосовно висування Відповідачем додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

(200) Окрім того, в Запереченнях наведено рішення судових органів, в яких спірні питання стосувались відносин Відповідача з суб'єктами господарювання, які мають на балансі мережі водопостачання та водовідведення та скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження безпосередньо у каналізаційну систему.

(201) Так, рішення Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 12.04.2018 у справі № 904/8469/17 (категорія справи: невиконання або неналежне виконання зобов'язань) містить висновок суду щодо порушення суб'єктом господарювання обов'язку забезпечення можливості у будь-який час доби проведення водоканалом контролю за скидом стічних вод та присутності уповноваженого представника підприємства.

(202) Рішення Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 09.10.2017 у справі № 904/6664/17 (категорія справи: інші спори) містить висновок суду щодо визнання неправомірними дій Підприємства по нарахуванню плати за понаднормативні забруднення не призводять до відновлення порушеного права позивача.

(203) Рішення Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 31.07.2018 у справі № 904/714/18 (категорія справи: інші спори) містить інформацію, що позивач звернувся до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом скасувати оперативно-господарську санкцію, застосовану КП «Дніпроводоканал» за результатами перевірки та складання акту, оформлену у формі рахунку за скид стічних вод у міську каналізацію з перевищенням допустимих концентрацій забруднюючих речовин, а також, дане рішення містить висновок суду, що судом першої інстанції винесено рішення з дотриманням норм матеріального та процесуального права.

(204) Рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 03.04.2018 у справі № 904/150/18 (категорія справи: майнові спори, виконання договору комісії) містить інформацію, що позивач звернувся до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом скасувати оперативно-господарську санкцію, нараховану на підставі акту згідно рахунку, а також, дане рішення містить висновок суду, що правові підстави для задоволення позову відсутні.

(205) У Постанові Верховного суду від 17.09.2019 у справі № 904/4741/18 (категорія справи: невиконання або неналежне виконання зобов'язань) зазначено стислий виклад позовних вимог: КП «Дніпроводоканал» звернулося до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом про стягнення заборгованості із суб'єкта господарювання щодо оплати за надання послуг з централізованого водовідведення стічних вод з понаднормативним забрудненням. Рішенням Господарського суду Дніпропетровської області від 16.01.2019 позов задоволено. Постановою Центрального апеляційного господарського суду від 15.05.2019 рішення суду першої інстанції залишено без змін. Дана Постанова Верховного суду містить висновки за результатами розгляду касаційної скарги, що не спростовано висновків суду першої інстанції та апеляційної інстанції, не доведено неправильного застосування судами норм матеріального та процесуального права як необхідної передумови для скасування судового рішення.

(206) Враховуючи зміст вищевказаних судових рішень, предмет розгляду зазначених справ стосувався суб'єктів господарювання, які скидають у систему каналізації міста стічні води технологічного та/або не побутового походження.

(207) У Постанові Верховного суду від 26.09.2019 у справі № 904/598/19 (категорія справи: укладення договорів (правочинів); надання послуг) зазначено стислий виклад позовних вимог: суб'єкт господарювання (який був стороною у справі № 904/4741/18 стосовно стягнення заборгованості із суб'єкта господарювання щодо оплати за надання послуг з централізованого водовідведення стічних вод з понаднормативним забрудненням) звернувся до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом до КП «Дніпроводоканал» визнати укладеним договір про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у редакції, наданій позивачем. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що на думку позивача, до спірних правовідносин необхідно застосовувати правила вирішення колізії норми права, оскільки Закони України «Про житлово-комунальні послуги», «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» мають вищу юридичну силу по відношенню до *Місцевих правил*, крім того, жодний нормативно-правовий акт України щодо регулювання відносин з водопостачання та водовідведення та порядку укладення договору на водопостачання не містять норм про право постачальника послуг застосовувати такі правові наслідки у зв'язку з неподанням паспорту

водокористувача, як відмова від укладення договору про надання послуг з абонентом. Рішенням Господарського суду Дніпропетровської області від 13.05.2019, залишеним без змін постановою Центрального апеляційного господарського суду від 09.07.2019, у задоволенні позову відмовлено повністю. Позиція Верховного суду з зазначеного питання полягає в тому, що суди попередніх інстанцій дійшли обґрунтованого висновку, що Місцеві правила були прийняті з дотриманням вимог чинного на час їх прийняття законодавства, є чинними, їх дія поширюється на КП «Дніпроводоканал та підприємства, установи, організації усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців, що скидають усі види стічних вод у комунальну систему каналізації міста, а також про відсутність правових підстав для задоволення позову з огляду на те, що позивач для укладення договору про надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення не надав відповідачу паспорт водокористувача ((підприємства), як це передбачено вимогами пункту 6.5 Місцевих правил.

(208) Як вбачається зі змісту Постанови Верховного суду від 26.09.2019 у справі № 904/598/19, Місцеві правила поширюється на КП «Дніпроводоканал та підприємства, установи, організації усіх форм власності, фізичних осіб-підприємців, що скидають усі види стічних вод у комунальну систему каналізації міста, проте, даною Постановою не визначено, що Місцеві правила поширюються на фізичних осіб – власників нежитлових приміщень, які взагалі не здійснюють господарську діяльність, а також на фізичних осіб-підприємців, об'єкти яких розташовані у багатоквартирних будинках, які не мають на балансі мережі водопостачання та водовідведення та не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження безпосередньо у каналізаційну систему, а скидають у внутрішньобудинкову мережу балансоутримувача житлового будинку. Отже, Постановою Верховного суду від 26.09.2019 у справі № 904/598/19 не визначалась позиція щодо обставин, наведених у справі № 54/22-18.

(209) Таким чином, розглянувши наведене Підприємством у відповідь на подання від 06.07.2020 № 54-03/47п про попередні висновки у справі № 54/22-18, встановлено, що надане реагування суттєво не впливає на висновки у справі № 54/22-18.

6. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ У СПРАВІ

(210) Доказами, зібраними у справі, доводиться, а Відповідачем не спростовується висновок адміністративної колегії про те, що дії комунального підприємства «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради щодо обумовлення укладання договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення прийняттям суб'єктами господарювання, фізичними особами-підприємцями, фізичними особами власниками нежитлових приміщень, об'єкти яких розташовані у багатоквартирних будинках, які не мають на балансі мережі водопостачання та водовідведення та не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження безпосередньо у каналізаційну систему, а скидають у внутрішньобудинкову мережу балансоутримувача житлового будинку, зобов'язань оформлення паспорта водного господарства, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним пунктом 3 частини другої статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, шляхом обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

6. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

(211) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

(212) Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта

господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(213) Головне управління Державної податкової служби у Дніпропетровській області листом від 23.06.2020 № 61358/10/04-36-51-8-14 надало копію Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за 2019 КП «Дніпроводоканал» (ідентифікаційний код – 03341305), відповідно до якого дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку, за 2019 становить [інформація з обмеженим доступом].

(214) Листом від 07.07.2020 № 4083/14-14 КП «Дніпроводоканал» повідомило, що дохід (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) КП «Дніпроводоканал» за 2019 становить [інформація з обмеженим доступом].

(215) При визначенні штрафу за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», враховано наступне:

- (а) ступінь соціальної значущості товару;;
- (б) порушення законодавства про захист економічної конкуренції має непоодинокий характер;
- (в) витрати покупців на придбання товару, пов'язані з порушенням.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами) та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за №90/299 (зі змінами та доповненнями), адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (ідентифікаційний код – 03341305) у період 2018-2019 та поточного 2020 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення в межах території м. Дніпро, смт. Слобожанське, сел. Дослідне, сел. Олександрівка, сел. Братське, сел. Дороге, сел. Новоолександрівка, сел. Старі Кодаки, сел. Кам'янка, сел. Шевченко, де розташовані діючі мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, як таке, що не мало жодного конкурента.

2. Визнати дії комунального підприємства «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (ідентифікаційний код – 03341305) щодо обумовлення укладання договору на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення прийняттям суб'єктами господарювання, фізичними особами-підприємцями, фізичними особами власниками нежитлових приміщень, об'єкти яких розташовані у багатоквартирних будинках, які не мають на балансі мережі водопостачання та водовідведення та не скидають стічні води технологічного та/або побутового походження безпосередньо у каналізаційну систему, а скидають у внутрішньобудинкову мережу балансоутримувача житлового будинку, зобов'язань оформлення паспорту водного господарства, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним пунктом 3 частини другої статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення, шляхом обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових

зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

3. За порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 2 резолютивної частини, накласти на комунальне підприємство «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (ідентифікаційний код – 03341305) штраф у розмірі **68000** гривень (шістдесят вісім тисяч гривень).

4. Зобов'язати комунальне підприємство «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (ідентифікаційний код – 03341305) припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, у двомісячний термін шляхом припинення висування суб'єктам господарювання, фізичним особам-підприємцям, фізичним особам власникам нежитлових приміщень, об'єкти яких розташовані у багатоквартирних будинках, які не мають на балансі мережі водопостачання та водовідведення та не скидають стічні води технологічного та/або не побутового походження безпосередньо у каналізаційну систему, а скидають у внутрішньобудинкову мережу балансоутримувача житлового будинку, зобов'язань оформлення паспорту водного господарства при укладанні/переукладанні договорів на надання послуг з централізованого питного водопостачання та водовідведення.

5. Пункт 4 резолютивної частини цього рішення підлягають виконанню у двомісячний строк з дня його одержання.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Голова адміністративної
колегії

О. ТУРКОВСЬКИЙ

Члени колегії:

Є. ВАРНАКОВ

В. ГАРАГУЛЯ

Секретар адміністративної колегії

О. ФЕДОРЕНКО